

Abstrakt

Východiska:

Tato magisterská práce se zabývá problematikou potravin ovlivňujících funkci štítné žlázy. Štítná žláza je významným endokrinním orgánem zasahujícím do mnoha tělesných pochodů, je zcela závislá na vnějším příjmu jodu a současně je náchylná vůči některým přirozeně se vyskytujícím antinutričním látkám. Hlavním předmětem zkoumání byly tedy zdroje jodu a strumigenních látek ve stravě a jejich výskyt ve stravě dospělých osob. Mezi hlavní prameny, z nichž bylo pro tuto práci čerpáno, patří monografie Štítná žláza, uspořádaná Zdeňkou Límanovou, webové stránky odborných institucí Ministerstva zdravotnictví ČR a Světové zdravotnické organizace a samozřejmě aktuální studie zabývající se touto problematikou dostupné ve světových zdravotnických databázích. Téma bylo zvoleno autorkou na základě vyhledání aktuálních témat v oblasti výživy, jež nebyla v posledních letech v rámci oboru Nutriční specialista zpracována jiným studentem.

Cíle práce:

Primárním cílem diplomové práce bylo prozkoumat a zpracovat aktuální problematiku funkce štítné žlázy, a to hlavně v souvislosti s konzumací potravin, které tuto funkci ovlivňují. Pro tyto účely byl sestaven dotazník usilující o získání dostatečného množství podkladů a dat s cílem určit průměrnou spotřebu jodu a strumigenů z potravin u jednotlivých skupin a následně zhodnotit případná rizika pro konkrétní případy osob, u nichž budou potvrzeny další rizikové faktory. Jedná se tedy o vyhledání hypoteticky ohrožených jedinců, současně zmapování stravovacích návyků v souvislosti s příjmem jodu a strumigenů a následné porovnání těchto výsledků.

Metodika:

Dotazník byl šířen elektronickou cestou pomocí webové stránky www.vyplnto.cz. Již uzavřený dotazník je k nahlédnutí na <https://potraviny-ovlivnujici-funkci.vyplnto.cz>. Je složen ze 31 otázek, z nichž 5 tvoří podotázky a nejsou tedy vždy zobrazeny všem respondentům. Dotazník vyplnilo 245 respondentů, návratnost dotazníku činila 84 %. S ohledem na okolnosti roku 2020 a 2021, kdy stále probíhala a probíhá celosvětová pandemie způsobená Covidem-19, byl dotazník koncipován tak, aby na něj mohl odpovědět co nejširší vzorek osob bez omezení. Šetření probíhalo formou kvantitativního průzkumu, kdy sesbíraná data mají sloužit k interpretaci a určení případných rizik spojených s nemocemi štítné žlázy. S ohledem na obecné zaměření odpovídajících nelze závěry výzkumu vykládat jako přímou kauzalitu mezi nemocemi štítné žlázy a životním režimem a stravováním, nicméně lze tak vyhledat a označit osoby, u nichž by dané problematice měla být věnována zvýšená pozornost.

Všichni respondenti byli před zahájením dotazníku obeznámeni s anonymitou dotazníku a faktem, že zpracované údaje budou použity jen pro účely této diplomové práce.

Výsledky:

Výsledky dotazníkové šetření je možné rozdělit na 3 části. První hodnotí základní údaje týkající se demografických dat a zdravotní a sociální anamnézy, druhá zkoumá a hodnotí míru konzumace potravin, které jsou zdrojem jodu, a třetí se zabývá výskytem strumigenních potravin ve stravě všech respondentů. S ohledem na velkou návratnost dotazníku a rozsah sbíraných dat byl pro účely hodnocení výsledků dotazníku vytvořen vlastní evaluační systém

spočívající v bodovém hodnocení jednotlivých částí dotazníků a následné komparaci a evaluaci všech výsledků a vztahů mezi nimi.

Závěr:

Průzkum navazující na teoretickou část práce prokázal na základě kritérií stanovených v této práci u více než 50 % respondentů nedostatečný příjem jodu. 20 respondentů spadalo do kategorie osob s vysoce rizikovým výskytem strumigenů v potravě, 1 osoba do kategorie s extrémně rizikovým výskytem strumigenů v potravě. Žádný z respondentů nesplnil kritéria 1. části dotazníku pro zařazení mezi osoby s vysokými rizikovými faktory a pouze 11 respondentů splnilo kritéria pro zařazení mezi osoby s nízkými rizikovými faktory. Nejvíce alarmujícím výstupem dotazníkového šetření je bezpochyby počet osob s nedostatečným příjmem jodu potvrzující aktuální agendu Meziresortní komise pro řešení jodového deficitu.

Klíčová slova: štítná žláza, hypotyreóza, hypertyreóza, struma, zásobení jodem, jod, strumigeny, výživa